

אחת הבעיות העיקריות שמעמידה הישיבה הממושכת בקיום, היא — כיצד לנצל את הזמן הפנוי הרב של החיילים המחזיקים בעמדות ושל החיילים המשתייכים לעורף המנהלתי המשרת את הקו. התעסקותה המבצעית הממשית אינה תופסת את כל שעות היום של כל החיילים. הנסיון המצטבר אצל המפקדים והחיילים כאחד מביא לידי יעילות בארגון השמירה והעבודות השגרתיות, דבר המביא לתוספת זמן פנוי, אותו יש לנצל.

בספרות הצבאית של מלחמות העולם הראשונה שונה השניה נתקלים אנו לא פעם בבעיית העסקתם היעילה של החיילים וניצול הזמן ביחידות המחזיקות בקיום זמן ממר-שך. לא אחת מצביעים על תופעות שליליות ביחידות, וביחוד ביחידות העורפיות, כתוצאה מחוסר מעש. משחקי קלפים ומשחקי מזל אחרים, שכרות ובטלה גלויה לעין פגעו בסופו של דבר במשמעת היחידות ובכשרון המבצעי. איני חושש שאנו נמצאים על סף מצב כזה, אך אין גם להתעלם מהעובדה, שיש ויש זמן פנוי ואותו יש לנצל בצורה מתוכננת ויעילה.

כיצד ?

ראשית, צריך לתחם את הזמן העומד לרשות החיילים ולקבוע שגרה לתעסוקה. יש להניח מראש כי יהיו שינויים כתוצאה מפעילות מבצעית, אולם ביחידות רבות, הן מבצעיות והן שירותיות, ניתן לקיים שגרה נורמלית, פחות או יותר, גם בתנאי הקו. חשוב שיתוכנן לוח-זמנים בסיסי שיחייב את כולם, ויש לשאוף שלא ייעשו שינויים בלתי הכרחיים בשל סיבות של "מה בכך".

אופייניים שני סוגי פקודות, המחבלות והורסות הסדר הטוב והארגון בצבא והן: א. "ובזמן הפנוי שלכם תעשו... וכו'".

ב. "ואם ישאר לכם זמן, תעשו... וכו'". בשני המקרים, ודאי שהדבר שיש לעשותו לא ייעשה כפי שהתכוון לכך נותן הפקודה, והזמן לא ינוצל ביעילות. לכן, יש לקבוע בפקודה מפורשת "מה לעשות" ו"מת" תוך פירוט הזמן המיועד לכך, דהיינו, מה ייעשה ביחידה ומה יעשו החיילים משעה... עד שעה...

לאחרונה, מתבשרים אנו על פתיחת חוגים להמשך לימודים אקדמיים, המיועדים לחיילים בקיום, על אימוץ יחידות על-ידי האוניברסיטאות ועל קיום קשר הדוק בין מוסדות השכלה שונים ובין תלמידיהם-

תפקידים יומי והזמן שהוקצב לביצוע, החל מהשכמה לאחר שמירת לילה, ועד כניסה מחדשת לפעילות לילה. את יום העבודה יש להתחיל בשעה שתיקבע על-ידי פקודה ברורה וידועה לכל. קביעת שעת התחלת הפעילות היומית תושפע כמובן מאופי משימת היחידה.

השכמה

בסדר היום ייקבע מועד השכמה לחיילי היחידה, כולל אותם חיילים ומפקדים שהיו במשימות שונות בלילה. יש למנוע את הגנה בו כל אחד קם מתי "שנגמרה לו השינה". לא בכל מקום ולא בכל יחידה ניתן לבצע התעמלות בוקר בצורה מאורגנת. יש לשאוף "להוציא" מספר רב יותר של חיילים להתעמלות שתיעשה בפקודת של אחד הקצינים או המש"קים. השיטה לפיה "כל אחד יעשה לעצמו קצת תרגילים", אינה תופסת.

פעילות שגרתית

הפעילות השגרתית תכלול ביצוע משימות היחידה — סיורים, אבטחה, אחזקת עמדות

החיילים הנמצאים בשירות פעיל. כל הפעולות הללו ברוכות, אולם האמת ניהנת להיאמר כי הן מקיפות רק מספר קטן יחסית של חיילים, ומכוונות בעיקרן לאותה קבוצה בעלת ההשכלה התיכונה (פלוס), שרבים מתוכם יודעים באופן טבעי לנצל זמנם הפנוי, בקריאת ספר בעל ערך, בלימוד עצמי ובמשחק שאינו קלוקל. הנושאים העיקריים בהם יש להעסיק את כל החיילים, הם:

- א. תעסוקה שגרתית הקשורה במשימת היחידה ועצם הישיבה בקו.
- ב. אימוני ריענון ולימוד נושאים חדשים, כמו למשל לימוד נשק אויב.
- ג. פעולות הסברה ובידור.
- ד. אימון גופני ותחרויות ספורט.
- ה. חזרות, תרגול ואימון בנושאים יערי-דיים של היחידה.

תכנון עבודה והוצאת לוח זמנים
הסדר הטוב מחייב תכנון עבודה והוצאת לוח זמנים לכל הדרגים: הכוונה לתכנון תעסוקת המפקדים החיילים, שתקיף גם יחידות קטנות ביותר. התכנון יכלול פירוט

וכן עבודות שונות הקשורות לפעילות זו. כגון: טיפול בנשק, ברכב, בציוד, זיוד, עדכון מפות, שיפור ההתבצרות. בלוח הזמנים היומי יש לקבוע מראש, מתי ועל-ידי מי יבוצעו מסדרי ביקורת לגבי ביצוע המשימות השונות. המסדרים לבדיקת נשק וציוד, אינם שאלה של אָמון או אי-אָמון בחיילים, אלא גורם חשוב בסדר ובמש-מעת הצבאית ובמיוחד בשמירת המסגרות. שיטה זו מבטיחה שאכן הנשק והציוד יהיו במצב תקין, מטופלים וראויים לשימוש.

אימונים

אפשר לאמר בוודאות, כי כמעט בכל יחידה הנמצאת בקו, ובמיוחד ביחידות העור-פיות, קיימת אפשרות לביצוע אימונים, אם רק יתנו המפקדים דעתם לכך. יש נושאים חשובים וחיוניים, בהם ניתן להת-אמן ולתרגל וברצוני להצביע על חלק מהם.

נשק

לימוד הנשק המצוי ביחידה וריענון תפ-עולו וכן לימוד נשק אויב ותפעולו (כולל ביצוע מטוחים, שניתן לירות באיזור). בכדי להחיות את אימוני הריענון, אני ממליץ לערוך תחרויות של הישגים בכל הנושאים האפשריים: פירוק נשק והרכ-בתו, הצבת כלים והכנתם לפעולה, הכנת זיוד, מטוחים וכו'. תחרויות אלו, בהן ינתנו פרסים סמליים למצטיינים, עושות את האימון חי, מעניין ומושך. יש להכין מקום מתאים לעריכת האימון: בונקר במדרון אחורי, אהל או מקום מתאים אחר, נקי ומסודר, בו ניתן להושיב מספר מתאמנים בנוחיות סבירה. חשוב ורצוי מאוד להשיג עזרי אימון מתאימים להדר-כה. אולם שיעורי ריענון בנשק ובמטוח-חים אינם מחייבים תמיד אמצעים ועזרים מיוחדים; הנשק המצוי בידי המתאמנים מאפשר אימון בכל השיעורים הטכניים, כולל ביצוע מטוח. עם קצת רצון וארגון מראש, ניתן לרכוש את כל הכלים הדר-שים לאימון יעיל.

משימה חשובה היא להדריך חיילים יחיד-דות עורפיות ובשירותים בנושא שימוש בנשק. יש מקרים בהם חיילים, נהגים, אפסנאים ושוחרים נושאים נשק אישי, אותו הכירו ולמדו שנים רבות קודם לכן.

נשק אויב

על-פירוב מתייחסים החיילים ברצון וב-התלהבות להכרת הלחימה של האויב.

צריך לנצל עובדה זו ולשלב את המועיל והרצוי בצורה מתוכננת. יש למנוע אימון וטיפול „פרטיזני“ בנשק האויב, מחשש היפגעות חיילים וגרימת נזק לנשק ולציוד כתוצאה מאי-ידיעה.

מטוחים

עריכת מטוחים, גם בתנאי הקו, מחייבת שמירה על הוראות הביטחון, והקפדה על קיומן, הכנת השטח, הכנת מטרות ורישום תוצאות. את המטוחים יארגן וינהל סגל המפקדים ביחידה, שיוכשר לכך במיוחד בהכנה קצרה. כפי שציינתי לעיל — רצוי מתן עידוד מתאים למצטיינים בקליעה.

קשר

אימון בקשר רצוי וחשוב מאוד לסגל המפקדים והמש"קים ביחידה, ובמיוחד לחיילים שתפקידם מחייב ידיעת השימוש ברדיו. תרגול בנוהל אלוט דיבור מביא לידי יעילות מרבית בהפעלת הקשר, כולל התרגול בשימוש הנכון בקודים. יש להדגיש באימון את נושא בטחון הקשר, טיפול במכשירים לסוגיהם ואחזקתם וכן התגברות על תקלות בקשר.

עזרה ראשונה

אין צורך לפרט את חשיבות הנושא. האי-מון צריך להתבצע בשני שלבים:

- א. שיעורי עזרה ראשונה לכל החיילים.
- ב. אימון מקצועי יסודי יותר לסגל הרפואי ביחידה.

הרופאים והחובשים של היחידה יכולים בהחלט לשמש כמדריכים.

לוחמת אב"כ

יש צורך לטפח תודעה לאימון זה, ועל כן מן הראוי להתייחס בתשומת לב יתירה להכנת החומר הלימודי לנושא זה ולהק-נייתו לחיילים על-ידי מדריכים מתאימים. יש לעסוק יותר בתרגול, כגון: חבישת מסכות והסרתן, ביצוע תפקידים שונים ותפעול כלים עם מסכות, טיפול בשטח נגוע, אזהרות להתקפות אב"כ. הסבר מת-אים מצד המפקדים, והדרכה משכנעת על-ידי מדריך הבקי בחומר, מהווים גורם מדרבן לרצון הלימוד של החיילים בנושא אב"כ.

אימון גופני ותחרויות ספורט

מטבע הדברים, גורמת ישיבה ממושכת בקו לירידה בכושר הגופני. לכן, רצוי לבצע תרגילי כושר ותחרויות ספורט בכל הזדמנות אפשרית. אימון גופני המשולב

במשחקים, באירועי ספורט ובתחרויות ב-מקצועות שונים, מהווה גורם מדרבן לפ-עילות ספורטיביות, חברתיות, ותורם רבות להעלאת המורל ביחידה. רצוי לשלב באי-רועי הספורט גם תחרויות במקצועות הס-פציפיים בהם עוסקת היחידה — כגון: החלפת זחל בטנק או בזחל"ם, פירוק והרכבה של נשק, הצבת נשק, הקמת קטע של גדר.

עריכת שיעורי אימון גופני וארגון נכון של אירועי ספורט אינם דורשים בדרך כלל אמצעים רבים. היחידה לאימון גופני במטכ"ל מספקת אמצעים שונים, מדריכים ותדרוך מקצועי מתאים, ואין לך נושא כמו ספורט ותחרויות שונות, לגיוון התע-סוקה השגרתית בקו.

בידור והסברה

לאחר ששכחה „הפגזת“ הברזנים והמר-צים, שררה בקרב החיילים הרגשה של שובע. יש לווסת את הופעתם בצורה נכונה ולשלבם בתכנית תעסוקת היחידה. נוסף לעתונים יומיים וספרי קריאה רגי-לים, רצוי להביא תשבצונים ומשחקים מסוגים שונים. יש למלא בקפדנות אחר הפקודות האוסרות על משחק קלפים. פעו-לות בידור אינן משחררות את המפקדים מעריכת ערבי יחידה, מתן הרצאות, סקי-רה שבועית או סקירת ענייני היום. ערבים אלו מהווים גורם מלכד ליחידה ויש לקיים אותם בכל מצב, במידת האפשר.

אימון במקצועות יעודיים

פרט לנושאים שהוזכרו, יש לשבץ בתכנית התעסוקה אימון, שינון ותרגול במקצועות היעודיים של היחידה; כך ניתן לאמן ולתרגל את התותחן בעמדתו, הטנקיסט במקום חניית הטנקים והקשר בתפעול מכשירי הקשר המצויים ביחידה. תכנון האימונים במקצועות יעודיים, צריך להת-חשב באפשרות ניצול הכלים והאמצעים הקיימים במקום, מבלי לגרוע מכורשרם המבצעי ורמת הכוונות הנדרשת.

סיכום

השעמום וניצול הזמן בצורה בלתי יעילה, הם אויב מסוכן לצבא המחזיק בקו תקופת זמן ממושכת. דבר זה הוכח בכל המקרים בהם לא נתנו המפקדים את דעתם במידה מספקת לנושא זה. חוסר מעש, אי-קיום אימונים ושגרה מתוכננת ומבוקרת, גור-מים להתרופפות המשמעת הצבאית ולירי-דת כושרן המבצעי של היחידות. ■